

Universitätsbibliothek Wuppertal

Aristophanis Comoediae Undecim

Graece Et Latine, Ad fidem optimorum Codicum MSS. emendatae cum nova octo Comoediarum interpretatione Latina, & notis ad singulas ineditis Stephani Bergleri nec non Caroli Andreae Dukeri ad quatuor priores. Accedunt Deperditarum Comoediarum Fragmenta, A Theod. Cantero Et Gul. Coddæo Collecta, ...

Aristophanes

Lugduni Batavorum, MDCCLX

Actus primi scena prima

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1094](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1094)

ΑΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ΣΥΜΒΑΤΡΑΧΟΙ

ACTUS PRIMUS

ΞΑΝΘΙΑΣ, ΔΙΟΝΥΣΟΥΣ.

ἴπα π ἄ εἰαθότων, ὦ δέσποτα,
 Ἐφ' οἷς αἰεὶ γελῶσιν οἱ θεῶν υἱοί;
 ΔΙΟΝ. Νῆ τ' Δί', ὅ, π βέβηλα γέ, πλὴν πύζομα.
 Τῷτο δὲ φύλαξαι· πᾶν γάρ ἐσ' ἤδη χολή.
 5 ΞΑΝΘ. Μὴ δ' ἕτερον ἀστειὸν π. ΔΙΟΝ. Πλὴν γ', ὡς θλίβομαι.
 ΞΑΝΘ. Τί δαί, τὸ πᾶν γέλοισιν εἶπω; ΔΙΟΝ. Νῆ Δία,
 Θαρρῶν γ' ἐκείνο μόνον ὅπως μὴ ρεῖς. ΞΑΝΘ. Τὸ τί;
 ΔΙΟΝ. Μεταβαλλόμενος τὰνάφορον, ὅτι χεζήπας.
 ΞΑΝΘ. Μὴ δ' ὅτι τοσῶτον ἄχθῃ ἐπ' ἐμαυτῶν φέρων,
 10 Εἰ μὴ καθαυρήσῃς τις, σποπαρδήσομαι.
 ΔΙΟΝ. Μὴ δὴθ', ἰκετῶν, πλὴν γ' ὅταν μέλλω ἔξεμαίν.
 ΞΑΝΘ. Τί δὴτ' ἐδὲ με ταῦτα τὰ σκῆβη φέρειν;
 Εἴωρ ποιήσω μηδὲν, ὡν ἄρ' φρενίχῃ
 Εἴωθε ποιῆν, ἢ Λύκισ, κ' Ἀμειψίας.
 15 Σκῆβη φέρω, ἐχάσθ' ὅτι κομωδία;
 ΔΙΟΝ. Μὴ νῦν ποιήσης ὡς ἐγὼ θεῶν υἱοῦ,
 Ὅταν π τῶτων ἄ σοφισμάτων ἴδω,

Πλὴν

ARGUMENTUM.

Bacchus, cui Ludi Scenici erant sacri, desiderat bonum aliquem Poëtam Tragicum, qui utilia doceat Cives, qualis mortuo Euripide, quo maxime delectabatur, supererat jam nullus: itaque ad inferos descendere vult, ut eum inde reducat. Quia vero ignorabat viam, prius Herculem adiit, ut ab eo doceatur; nam is olim ibi fuerat, cum Cerberum educeret. Venit ergo nunc, ad iter paratus, cum servo Xanthia, qui asino invehctus sarcinas habet in humeris graves admodum: Et dum ambo tendunt ad aedes Herculis, Xanthias nimium gravatus, vult conqueri miseras suas, ut alii servi in Comoediis, qui suis querelis Spectatores ridere faciunt; interrogat ergo herum, an ipse etiam aliquid ridiculi debeat dicere: sed herus prohibet; quia nimis ineptum sit inde captare risum, alique id faciant usque ad satietatem.

ARISTOPHANIS RANA E.

SCENA PRIM A.

XANTHIAS, BACCHUS.

XANTH. Dicamne aliquid ex usitatis istis, ó here,
Super quibus semper rident spectatores?

BACCH. Ita profecto quicquid vis, praeter illud premor, *inquam*.
Hoc vero cave dixeris; jam enim plane satietas me cepit.

5 XANTH. Neque aliud quiddam urbanum? BACCH. Modo ne
dixeris: quam afflictor!

XANTH. Quid? numnam illud valde ridiculum dicam?

BACCH. Ita profecto,
Audacter sane; illud tantum vide ne dicas. XANTH. Quod-
nam?

BACCH. Ut cacaturias, jaectans lignum bajulatorium de hu-
mero in humerum.

XANTH. Nec saltem tantum onus ferens

10 Pedam, nisi aliquis id demat mihi?

BACCH. Nequaquam, obsecro, nisi cum vomiturus sum.

XANTH. Quid ergo opus erat ut hanc sarcinam ferrem?

Si nihil eorum fecero, quae Phrynichus

Solet facere, & Lycis, & Amipsias,

15 Qui semper sarcinas bajulant in comoedia.

BACCH. Ne faxis: nam ego si spectator sedeam,

Et istorum commentorum quoddam videam,

Plus-

NOTAE AD RANAS.

vf. 1. ΕΑΝΘ.] Xanthiam Baccho dat famulum, ut in Comoedia; Scholia ad Acharn. vf. 242. εἰσι ἐν τῇ Καμη-
θία οὐστῶ, Σαβίλας, Τίλιος, Σαύλας, Δάος, Τίτας. A-
lias Bacchi servus est Silenus.

vf. 5. Θιλομα] Ridet alios in eo, quod ipse facit ali-
bi; nam in Lynstrata etiam introducit onus gestantem vf.
255. εἰ καὶ τὸ ἄμυν ἀνθρώποις κορυμῆ πρῶτον φέρων βαρῶν.
post, ille qui portat, dicit vf. 316. ταυτὶ μὲν ἦδη τὴν
ἰδέειν εὐχόμεθα μὴ πρῶτον. Vid. Not. ad Nubes vf. 538.

vf. 8. Χαίτηρας] Nempe propter iniquum pondus. Sic

ille in Equitibus ut ostendat se onus vix portabile fer-
re, dicit vf. 993. οἷμα ὡς χροστὴ καὶ ἀπαντα ἐκφύρα.

vf. 13. Φρύνη] Ille fuit inter eos, qui Comoediis cer-
tabant, cum Aristophanis Ranæ agerentur, ut testantur
Didascaliae; itaque conciliare invidiam ei videtur vo-
luisse Aristophanes.

vf. 14. Λύκις] Hunc fuisse Poëtam frigidum dicit Scho-
liastes.

vf. 15. Σαύλα φέρουσι] ΠΡΟ σκευοφόρου εἰσάγουσιν, αὐτὸ
πρῶτον. Schol.

Πλεῖν ἢ ἵναυτὰ φρεσῦτερ⊕ ἀπέρχμαι.

ΞΑΝΘ. Ὡ τριποκαοδαίμων! ἀρ' ὁ τεράχλι⊕ ἔπσι

20 Ὅν θλίβε⊕ μί, τὸ δὲ γελόιον ὄκ' ἐρεῖ;

ΔΙΟΝ. Εἴτ' ἔχ' ὕβρις ταῦτ' ἐπὶ κ' πολλὴ τρυφή;

Ὅτ' ἐγὼ μὲν ὦν Διόνυσ⊕, υἱὸς Σταμνίης,

Αὐτὸς βαδίζω κ' ποῖω, τῆτον δ' ὄχῳ,

Ἴνα μὴ ταλαιπωροῖτο, μήδ' ἀχθ⊕ Φέροι;

25 ΞΑΝΘ. Οὐ γὰρ Φέρω γώ; ΔΙΟΝ. Πᾶς Φέρεις γῶ, ὅς γ' ὄχαι;

ΞΑΝΘ. Φέρων γε ταυτί. ΔΙΟΝ. Τίνα τρέπον; ΞΑΝΘ. Βαρέως πανυ.

ΔΙΟΝ. Οὐκᾶν τὲ βάρ⊕ τῆδ', ὃ σὺ Φέρεις, ἔν⊕ Φέρῃ;

ΞΑΝΘ. Οὐ δῆδ', ὃ γ' ἔχω γώ, κ' Φέρω, μὰ τ' Δί' ε'.

ΔΙΟΝ. Πᾶς γῶ Φέρεις, ὅς γ' αὐτὸς ὕφ' ἐτέρῃ Φέρῃ;

30 ΞΑΝΘ. Οὐκ οἶδ'. ὃ δ' ὤμ⊕ ἔπσι πίε(ε).

ΔΙΟΝ. Σὺ δ' ἐν, ἐπειδὴ τ' ὄνον ε' Φῆς σ' ὠφελεῖν,

Ἐν τῷ μέρῃ σὺ τ' ὄνον ἀεράμυ⊕ Φέρε.

ΞΑΝΘ. Οἶμοι κακοδαίμων. πὶ γῶ ἐγὼ ὄκ' εἰναμάχην;

Ἦτ' ἀν σε κωκύειν ἀν ἐκέλθον μακρά.

35 ΔΙΟΝ. Κατάβα πανῆργε· κ' γῶ ἐγῆς τ' θύρας

Ἦδ' βαδίζων εἰμι τῆσδ', οἱ ἀρῶτά με

Ἐδὲ τραπέζῳ. Παιδίον, παῦ, ἡμὶ παῦ.

ACTUS PRIMI

ΗΡΑΚΛΗΣ, ΔΙΟΝΥΣΟΣ, ΞΑΝΘΙΑΣ.

Τίς τίω θύρα ἐπάταξεν; ὡς κενταυρικῶς

Ἐνήλαδ' ὅστις εἶπέ μοι, τῆτι π' ἰώ;

40 ΔΙΟΝ. Ὁ παῖς. ΞΑΝΘ. Τί ὄστιν; ΔΙΟΝ. Οὐκ εἰθευμῆθης;

ΞΑΝΘ. Τὸ π';

ΔΙΟΝ. Ὡς σφόδρα μ' ἔδεισε. ΞΑΝΘ. Νῆ Δία, μὴ μαίνοιό γε.

ΗΡ. Οὐτοι μὰ τ' Δῆμητρα δύναμαι μὴ γελᾶν.

Καί

vf. 22. Ἴδιος Σταμνίης] Dicendum erat υἱὸς Διός· sed παρ' ὑπόκειαν dixit σταμνίης i. e. urcei, quia Bacchus sive Xanthus in urceis conditur. Scholia. Vide quae notavi ad Nubes vf. 1476.

vf. 23. Τῆτον δ' ὄχῳ] Scholia: ὀχέισθαυ ποῖω. ipse autem Xanthias ὀχέισται.

vf. 27. Οὐκ⊕] Pro ὃ εἶπ⊕. Vehitur autem Asino Xanthias, ut Silenus Bacchi famulus, de quo Lucianus

in Deorum Concilio: φαλακρός, σιμὸς πῆν ῥίνα, ἐπὶ ὄνι τὰ πολλὰ ὀχέμεν⊕ Λυδὸς ἔστ⊕· Calvus, simis naribus, plerumque super asino equitans Lydus iste.

vf. 32. Ἐν τῷ μέρῃ] Infra, vf. 494. ἐγὼ δ' ἴσομαί σοι σκευφόρ⊕ εἰ τῷ μέρῃ. In Lyfist. vf. 542. ὅπως ἀν εἰ μέρῃ κ' ἡμῖς ταῖς φίλαις ξυλλάβομεν. Euripides in Rheso vf. 473. ὡς ἀν μάθωσιν εἰ μέρῃ πᾶσιν κακῶς· κ' ἴψῃ vicissim discant mala perpeti. Idem in Supplicibus

- Plusquam anno senior factus abeo.
 XANTH. O me miserrimum. Ergone humerus hic
 20 Afflictorum quidem, at ridiculum tamen illud non proferet?
 BACCH. Annon haec insolentia est & mera mollitia?
 Quod, cum ego, qui sum Bacchus Stammii F.
 Pedes incedam & delasser, hunc vehi sino,
 Ut aerumnarum sit expers, & onus non ferat.
 25 XANTH. Annon ergo fero ego? BACCH. Quomodo fers, qui veheris?
 XANTH. Haec inquam ferens. BACCH. Quomodo? XANTH. Aegre admodum.
 BACCH. Num itaque onus hoc, quod tu fers, non asinus fert?
 XANTH. Non sane, quod ego habeo & fero, non, inquam, Jovem testor.
 BACCH. At quomodo fers, qui quidem ab alio feraris?
 30 XANTH. Nescio; sed humerus tamen iste premitur.
 BACCH. Itaque, quandoquidem tu asinum te juvare negas,
 Invicem tu asinum tollens fertor.
 XANTH. Hei mihi misero! curnam ego praelio navali non interfui?
 Tum certe plorare te longum jussissem.
 35 BACCH. Descende scelestus; namque prope januam.
 Nunc ambulans incedo hancece, ubi me primum.
 Oportebat divertere. Puer! puer! heus puer!

SCENA SECUNDA.

HERCULES, BACCHUS, XANTHIAS.

- H**ERC. Quis januam quassavit? quam Centaurice
 Insultavit, quisquis est: dic mihi, hoc quid erat?
 40 BACCH. Serve. XANTH. Quid est? BACCH. Non animadvertisti? XANTH. Quidnam.
 BACCH. Quam vehementer me timuerit. XANTH. Ita profecto timebat ne-
 infanires.
 HERC. Ita me Ceres amet, ut ego non possum non ridere:.

Etfi

cibus vl. 407. δῆμοσ δὲ ἀνδρῶν διαδοχῆσιν ἐν μέρει.
 Populus regnat successione per vices. Alias ἀνὰ μέρος.
 Eurip. in Phoenissis vl. 435. ἄσ' αὐτίκ' ἀρχῆν αὐθιγῆ
 ἀνὰ μέρος λαβῶν. ut ipse regnarems rursus per vices ca-
 pesserit regnum. Vid. ad Vesp. 1317. ad Aves vl. 1228.
 ad Lysistr. 542.

vl. 33. Ἐναυμάχων] Si enim interfuisset navali prae-
 lio ad Arginusas, libertatem consecutus fuisset, ut

alii servi, qui ibi interfuerant: sed tunc miser ophthal-
 mia laborabat, ut ipse infra dicit vl. 192. De servis
 libertate tunc donatis Comicus infra, vl. 705. τὸς μὲν
 ναυμαχίσαντας μίαν καὶ Πλαταιῆς εὐθὺς εἶναι, καὶ τὴν
 δέλιον δεσπότης.

vl. 38. Κενταυρικῶς] Pro insolenter, ferociter. Loqui-
 tur Hercules convenienter suae personae; cum Cen-
 tauris enim pugnavit.

Ff 3